

Hannele Ahola

KERRAN KESÄLLÄ TURKISSA

Kuvataiteen koulutusohjelma

2013

KERRAN KESÄLLÄ TURKISSA

Ahola, Hannele

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

toukokuu 2013

Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria ja Velhonoja, Matti

Sivumäärä: 22

Liitteitä:

Asiasanat: Turkki, matkustaminen, Ramadan

Tähän kirjalliseen on lueteltu matkamuistelmani vuoden 2012 kesälomamatkastani Turkissa. Ensin saavutaan İstanbuliin, josta edetään syvemmälle Keski-Turkkiin, ja takaisin. Päivän tapahtumat ja mieleenpainuvimmat kokemukset selostetaan tiiviisti.

ONCE IN SUMMER IN TURKEY

Ahola, Hannele

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2013

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria and Velhonoja, Matti

Number of pages: 22

Appendices:

Keywords: Turkey, travelling, Ramadan

The purpose of this thesis was to tell about my journey to Turkey in summer 2012. First, you are taken to İstanbul, then into the central-eastern Turkey, and back. The day's events and memorable experiences are told tightly.

SISÄLLYS

ENSIMMÄINEN LUKU/ JOHDANTO.....	5
4.6.-6.6. NÄHTÄVYYKSIEN İSTANBUL	6
6.6.-11.6. BURSA JA İZNIK.....	8
12.6.-30.6. KAYSERİ.....	11
1.7.-26.7. KOTINI ANKARA.....	13
26.7.-29.7. KAYSERİ JA SUURI İFTAR.....	17
29.7.-4.8. ANKARA	18
4.8.-5.8. TAPAAMINEN ESKİŞEHİRİSSÄ.....	18
5.8.-14.8. ANKARA	19
14.8.-20.8. PAASTON LOPETTAMINEN, KAYSERİ.....	20
21.8.-30.8. HETKI ANKARASSA.....	20
31.8. POIS	21
VIIMEINEN LUKU/ JÄLKISANAT	21

ENSIMMÄINEN LUKU/ JOHDANTO

Tämä kirjallinen opinnäytetyöni perustuu matkaani Turkissa.

Matkaa edeltävän lukuvuoden olin Erasmus-vaihdossa Tallinnassa ja tutustuin siellä moneen turkkilaiseen opiskelijaan. Tai voisin jopa sanoa, että ainoastaan turkkilaisiin. Kevään edetessä kesätyöhön hakeutuminen ja asunnon etsiminen Suomesta, sekä muuton järjestelyt eivät jaksaneet kiinnostaa Erasmus-stipendin kuumottaessa tilillä. Ankarassa erään yksityisen vuokranantajan opiskelijasolun yksi huone olisi vapaana koko kesän yhden asukkaan ollessa englantia opiskelemassa Maltalla. Vuokraakaan ei minun tarvitsisi maksaa, koska tavallaan olisin vain vieraana siellä.

Ulkomaanmatkojeni rajoituessa yhteen Tukholmanristeilyyn ja yhteen viikonloppupakettimatkaan Pariisiin, mahtaisinko selviytyä koko kesää Turkissa. Syödäänkö siellä lattialla istuen, piiloutuuko kaikki naiset hunnun alle, onko siellä normaaleja autoja, miten pärjätä kuumuuden kanssa, entä tuleeko kulttuurishokki?

Matkani järjesteli ja aina mukanaani liikkui ihminen, joka tässä kirjallisessa on nimellä Şeftali, eli suomeksi Persikka. Kaikki muutkin henkilöt tässä esiintyvät jollakin muulla kuin oikealla nimellään. Kommunikaatio tapahtui minun puolelta englanniksi, heidän turkiksi. Şeftali tulkkasi, jos tarvitsi. Turkkilaisten vahva elekieli helpotti ymmärtämistä. En varsinaisesti ole opiskellut turkin kieltä Youtubesta löydettyjä kieltenopiskeluvideoiden lisäksi, ymmärrän vain yksittäisiä sanoja ja peruskohteliaisuuksia. Turkissa minun täytyi oppia ruoka-aineiden nimet, jotten söisi itselle vääränlaisia ruokia, ja lisäksi värit marmorointikurssilla. Ehkä siksi tässä esiintyvistä henkilöistä tuli mieleeni jokin hedelmä tai väri, joiden mukaan nimesin heidät.

Ääntämisohjeet turkkilaisiin aakkosiin:

C-c = “ds”

Ç-ç = “ts”

Ğ-ğ = pehmeä gee, jää lähes ääntämättä, esim. “yoğurt”

I-ı = pisteetön ii, sama kuin viron Õ tai venäjän ЪI, vertaile A-Ä ja O-Ö

İ-i = normaali ii, esim. "İstanbul"

J-j = "sh"

S-s = normaali ässä

Ş-ş = "sch", esim. "şeker" (=sokeri)

Ü-ü = "y"

Y-y = "j", esim. "bayram" (=juhla)

Z-z = "z" äännetään kuin ampiaisen surina

4.6.-6.6. NÄHTÄVYYKSIEN İSTANBUL

Atatürk-lentokenttä Euroopanpuoleisessa İstanbulissa myöhään illalla. Keltaiset taksit. Pimeää. On lämmintä ja pölyistä. En tiedä tulevien viikkojen suunnitelmia.

Minua vastassa on Şeftali.

Lentokentältä menemme metroasemalle. Hän ostaa muovikolikot, joilla meille aukeaa portti laiturille. Metro on oranssi. Täynnä ihmisiä. Välillä kuljetaan maan pinnalla, suurimmaksi osaksi maan alla. Nousemme jollakin pysäkillä pois. Sitten etsimme İstanbulin opastamme Kavunia. Hän löytyy läheltä.

Kävelemme Kavunin vanhempien hotellille. Se on hieno hotelli. Meille on sieltä huone. Passi täytyy jättää respaan pantiksi, minulle sanotaan, että poliisi tietää, että se on siellä. Kello ei ole vielä edes puoltayötä.

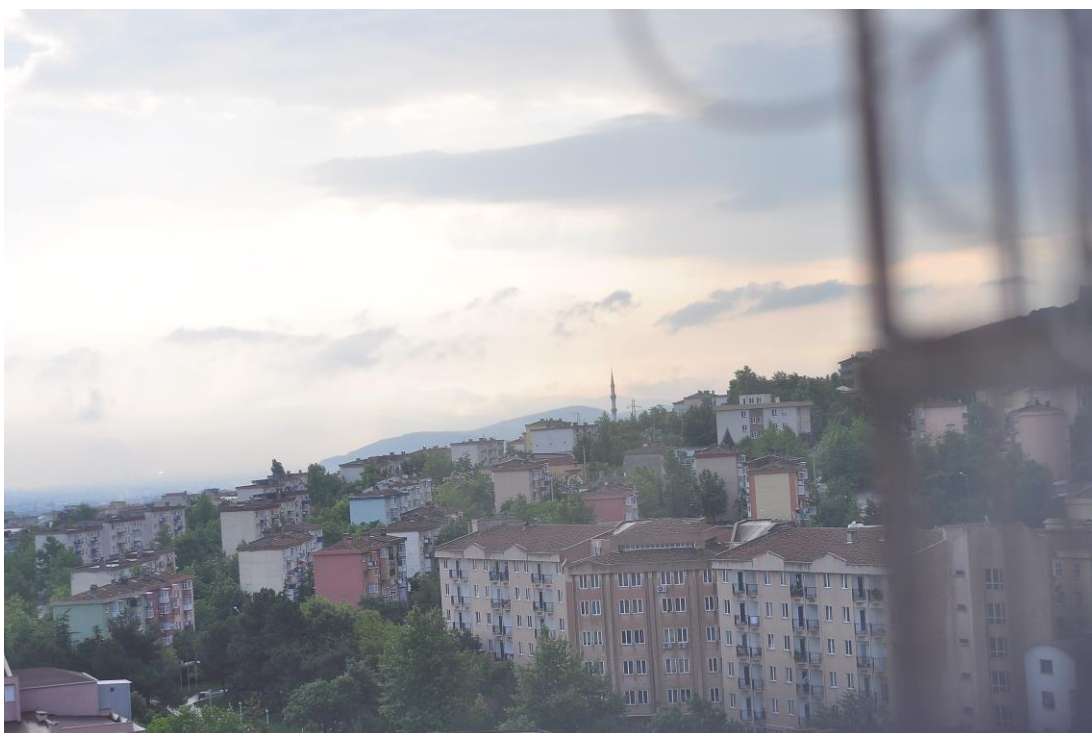
Şeftali soittaa Ankaran kämppikselleen, joka on nyt İstanbulissa. Çilekille. Hän tulee autolla, ja me kaikki pääsemme kyytiin. Ajelemme lähiseudulla, Bosporinsalmen silta näkyy useasti. Juodaan teetä kahdesti ja syödään pilafia vaunusta ostettuna. Ajellaan vielä vähän autolla. Şeftali ja minä nukumme samassa huoneessa hotellilla, Kavun ja Çilek jossain toisessa.

Aamulla on aikainen herätys. Hotellin aamupalan jälkeen Çilek lähtee jonnekin, me muut seuraamme Kavunia. Ensin menemme verhokauppaan, Kavun tapaa tuttujansa. Minä ja Şeftali istumme juomaan teet. Verhot siellä kaupassa ovat monikerroksisia ja mahtipontisia. Tuuletin viilentää ihanasti. Emme viivy pitkään. Otamme raitiovaunun kohti ensimmäisiä nähtävyyksiä kierrokseltamme. Hagia Sofia, Sultanahmetin moskeija ja Yerebatan Sarayı. Kavun ostaa paahdettuja kastanjoita ja minulle jonkin tahmean sokerimöykyn, joka on kieputettu tikun nokkaan erivärisistä aineksista. Juon vettä rukouspesuhanasta. Kavunin kaveri hakee meidät autolla. Menemme Miniaturk-miniaturyripuistoon. Matkalla juutumme ruuhkaan. Puoliksi jäädytetyt vesipullot ostamme eukolta, joka niitä kaupaa autojen lomassa. Paluumatkalla kuski jättää meidät paikkaan, josta lähtee Galatan silta. Ensin syömme kalaleivät veneestä ostettuina, ja sitten käymme Bosphorus Tour-risteilyllä. Kävelemme sillan yli Galata-tornille, joka onkin ehtinyt jo ehtinyt mennä kiinni. Kavun lähtee jonnekin. Kävelemme Şeftalin kanssa kahdestaan İstiklal-kadulla. Se on İstanbulin kuuluisin katu. Tulee pimeä. Jostakin löydämme Çilekin autossaan, siellä on myös Kavun. Menemme kaikki Pierre Loti-näköalajakukulalle. Aasian puolella ukkostaa. Näyttää hienolta. Juomme teetä, kunnes meidänkin yllä alkaa satamaan ja salamoimaan. Lähdemme hotellille nukkumaan.

Heräämme vähän myöhemmin. Pakkaamme tavaramme ja jätämme ne respaan. Odotamme Kavunia. Menemme kolmistaan Topkapı-palatsiin. Katselemme sulttaneiden- sekä pyhien esineiden huoneet. Vaikuttavimpia ovat profeetta Muhammedin asiat, kuten jalanjälki, vesikuppi ja karva. Toiseksi vaikuttavimpia ovat sulttaneiden jättiläiskokoiset vaatteet.

Topkapın jälkeen menemme Pierre Loti-kukulalle syömään kumpiria, täytettyä uuniperunaa. Kävelemme puistossa, jossa kasvaa ruusuja. Otamme taksin hotellille, nopeasti otamme sieltä tavaramme mukaan ja sitten suuntaamme satamaan. Kiitämme Kavunia kaikesta. Astumme Bursaa kohti menevää laivaa.

6.6.-11.6. BURSA JA İZNİK

Huoneeni ikkunasta.

Astumme puolentoista tunnin risteilyn jälkeen maihin, mutta opastamme Sarıa ei näy. Hän onkin mennyt toiseen satamaan meitä vastaan. Odottelemme ehkä tunnin juoden teetä ja katsellen ympäristöä. Näyttää normaalilta kaupunkialueelta, puita on istutettuna tehden miellyttävää vehreyttä sinne tänne. Teekuppilan myyjä antaa leipää kissoille. Sarın tultua juomme vielä lisää teetä ennen kuin lähdemme Sarın kotiin, jossa asuisimme Bursan visiitin ajan.

Kotona tervehdimme ihmiset. Äidin, joka näyttää aivan suomalaiselta. Pikkusiskon, joka myös näyttää suomalaiselta, ja jonka huoneessa saan nukkua. Sekä isän, jonka kämmenselkää suutelen ja painan otsaani vasten kunnioitusta osoittaakseni. Meille tarjotaan ruoka, ja sitten Şeftalia haastatellaan häntä ja minua koskevista asioista. Sitten menemme nukkumaan.

Aamulla äiti ja isä ovat jo töissä. Sarı tekee meille ruuan. Syömme marmorisella parvekkeella, jonne ei paista sillä hetkellä aurinko. Şeftali, Sarı ja minä lähdemme ulos. Ensimmäinen kohteemme on käsityökeskus Balibeyhan. Pääsen tekemään yhden marmorointivedoksen oikealla studiolla. Taiteilijaneiti siellä antaa myös

kirsikoita. Kävelemme sen jälkeen moskeijaan ja sitten Sarı huomaa kadulla pari kaveriaan. Menemme kaikki yhdessä kellotornin näköalakukkulalle.

Seuraavana päivänä menemme osmaaniajan sulttaaneiden haudoille ensimmäiseksi. Sitten olemme menossa moskeijaan, mutta onkin rukoushetki, joten emme käy sisällä. Kuljemme hautausmaan ohi. Hautakivet ovat marmorisia. Jotkin nimet on kirjoitettu arabiaksi, ja joidenkin paasien päällä on marmorista veistetty turbaanipäähine. Kävelemme mäkeä alas, huomaamme kaiteen yli katsoessamme jonkin luolan suulla tauluja. Menemme sinne, olemme jossain suuressa kellarissa istanbulilaisen taiteenopiskelijan kesästudiolla. Kirjoitamme toisillemme omien maidemme lempitaiteilijoidemme nimet. Hän kirjoittaa: Osman Hamdi Bey, Ali Rıza Paşa, İbrahim Çalli, Namık İsmail, Nepet Günal ja Devrim Erbil. Menemme kotiin. Syömme jotain. Sen jälkeen isä lähtee viemään meitä kolmea ensin vuoren rinteelle juomaan teetä ja katsomaan öistä Bursaa. Sitten dervissinäytökseen, jossa naiset istuvat katsomassa esitystä ylhäällä parvella, ja miehet alhaalla. Isä heittää meidät vielä jonnekin, josta kolmistaan kävelemme baariin kuuntelemaan Sarin kaverin laulamista.

Seuraavana päivänä otamme bussin kohti pikkukylää nimeltä Gölyazi. Sen pieni saari on rakennettu täyteen taloja, ja haikarat pesivät sähkötolppien päällä. Torilla kaupataan kaloja, enimmäkseen haukia Ostan vanhalta naiselta uppopaistetun taikinanpalan. Kävelemme ympäriinsä. Seuraava bussi takaisin Bursaan tulisi vasta illalla. Istumme juomaan teetä. Palattuamme kotiin, tulee vieraaksi Sarin isosisko ja hänen miehensä. Isosisko leipoo jotain evääksi huomista varten.

Minä, Şeftali, Sarı ja hänen siskonsa lähdemme miehen kyydillä İznikiin. Ensimmäinen pysähdys on aamupala İznik-järven rannalla piknikmetsässä. Siellä on ihana hiekkaranta, mutta uimaan saavat mennä vain miehet. Rantavedessä on ruskeita käärmeitä. Isosisko kattaa meille ruuat pöydälle. Lähellä menee lammaspaimenia lampainen. Metsä näyttää valoisalta. Jokaisen puun runko on maalattu valkoiseksi kahden metrin korkeuteen asti. Puut ovat mäntyjä.

İznikissä haemme infopisteestä kartan, jota Sarı lukee, ja kertoo kuskille ajo-ohjeet. İznikissä on paljon antiikinaikaisia raunioita. Me käymme katsomassa nämä: İstanbul

Gate, Şehir Surları, Göl Kapı, Antik Roma Tigatrosa, Pikilitoş ja Süleyman Paşa Medresesi.

Iltapäivällä lähdemme takaisinpäin. Ennen piknikmetsää juutumme hääkulkuejonon jatkoksi. Siinä on melkein sata autoa. Ihmiset meluavat ja heiluttavat huiveja ikkunoista. Ohitamme kaikki ne. Menemme syömään samalle rannalle kuin aamulla. Nyt paikka on ihan täynnä. Istumme maassa. Sarı sytyttää grillin kävyillä. Minulle on kala, muille kanaa. Köyhä ihminen käy kerjäämässä meiltä rahaa, muttemme anna. Illalla olemme takaisin kotona. Sarın äidiltä saan läksiäislahjaksi huivin ja villatossut.

Lähdemme Şeftalin kanssa aamulla pois. Ensin bussilla Eskişehirin, sieltä junalla Ankaraan. Bussissa jokaisen istuimen kohdalla on henkilökohtainen tv-näyttö, josta saa katsoa vaikka elokuvia. Matkaan sisältyy myös juomat. Juna taasen on miellyttävän viileää ja siellä on paljon aseistettuja vartijoita. Ankarassa odotamme asunnollamme muutaman tunnin, ja ostimme bussiliput Kayseriin. Ankaran bussiasema on suuri ja täynnä ihmisiä. Myyjät huutavat kilpaa. Meidän bussi lähtee keskiyöllä.

12.6.-30.6. KAYSERİ

Miljoonan asukkaan Kayseri näyttää pieneltä kylältä vuorien rinnalla. Lumihuippuinen vuori on Erciyes Dağı.

Kello on viisi aamulla. Şeftalin isä on asemalla vastassa. Heidän kotinsa ei ole kaukana, mutta pääsemme silti autokyydillä. Koko perhe on odottamassa meitä. Äiti ja kaksi pikkusiskoa. Meille tarjotaan ruuat ja käymme nukkumaan. Lepäilen muutaman tunnin edustusolohuoneessa, joka on nyt minun huoneeni. En osaa nukkua päivänvalossa.

Iltapäivällä käymme kaikki katsomassa samassa kerrostalossa asuvaa mummua ja setää perheineen. Heillä ollaan rauhallisesti.

Seuraavana päivänä tulee joku enoista, ja lähdemme Kappadokiaan. Meitä on autossa enon ja minun lisäksi Şeftali, kaksi pikkusiskoa ja yksi serkku. Ensin Derenkuyun maanalaiseen kaupunkiin, sen jälkeen Nevşehirin ulkoilmamuseoon. Nyt on kuuma päivä. Ulkona ei varjossakaan viilenny. Yritän olla miettimättä, että on kuuma. Ympäriällä maisema näyttää kuivalta, maa on hiekan ja kallion välimuotoa. Tiivistä hiekkaa. Aurinko paistaa niin voimakkaasti, että kaikki näyttää valkoiselta. Paluumatkan varrella poikkeamme keramiikkapajalla. Yöllä tulee kylään toinen eno

perheineen. Serkut ovat eloisia lapsia, menee myöhään. Pelaan kivi-sakset-paperia nuorimman kanssa.

Päivällä tapaamme Şeftalin pari paikallista kaveria. Ajamme autolla jollekin vuorelle piknikille ja katselemme maisemia sieltä ylhäältä. Olemme matkalla ehkä muutaman tunnin. Kun olemme päässeet kotiin, täytyy taas lähteä. Sukulaiset ovat kutsuneet kylään.

Muutamaan päivään ei mitään mainittavaa tapahdu. Kävellään lähiseudulla. Käydään tervehtimässä Saksasta tänne lomailemaan tulleet sukulaiset.

Vanhempi serkku menee kihloihin. Pääsen mukaan sormuskauppaan ja muihin muodollisuuksiin. Korukadulta löytyy sopiva liike, serkku katselee sormuksia, muut juomme teetä. Ostamme kakun marketin tiskiltä. Iltapäivällä on pienet kihlajaiset. Vain lähisukua on paikalla. Sormukset solmitaan punaisella nauhalla ja arvokkain henkilö lukee Koraanista jonkin pätkän. Arabiaksi. Nauha leikataan, kun sormukset on sormissa. Taputetaan käsiä ja sanotaan aamen. Syödään kakku.

Seuraavana päivänä käymme Şeftalin kavereiden mukana taas vuorella. Sitten taas sukulainen kutsuu kylään. Menemme Şeftalin kanssa kahden. Täti siellä on yksin kotona. Hänellä on liian siistiä. Ruokaa joudumme syömään paljon.

Sitten alkaa minun marmorointikurssini. Şeftalin isä on sen järjestänyt minua varten. Hänen työkaveri on opiskellut yliopistossa sitä. Käyn kurssia neljä päivää. Şeftali on tulkkina. Ensimmäisenä päivänä harjoittelen vain taustakuvioita ja tutkimme, mitkä värit ovat jo menneet huonoiksi ja mitkä toimii. Opettaja on töissä ala-asteella, kurssini on kuvataideluokassa ja saan käyttää ala-asteen värejä. Toisena päivänä teen jo kukkiakin.

Sunnuntaina olemme monen sukulaisen kanssa yhdessä mökillä grillaamassa. On kirsikkakausi, syömme niitä suoraan puusta. Täälläpäin ei kai ole lintuja, jotka ne söisi. Pellon multa on melkein oranssia. Lähivuorella harrastetaan riippuliittoa ja ratsastajiakin menee tiellä. Ukkostaa ja sataa. Lämpöä on +25 ja minulla on vähän kylmä.

Viikonlopun jälkeen marmorointikurssia on enää pari päivää.

Torstaina on isoenon uuden asunnon tupaantuliaiset. Monet sukulaiset taas tavataan ja syödään hyvin. Serkkujen kanssa kävellään ulkona. Samalla toinen eno pyytää minua huomiseksi kylään heille piirtämään Erciyes Dağı-vuoren. Minä ja Şeftali menemme ensin kahdestaan heille, mutta lopulta siellä on taas joukko muitakin sukulaisia. Se ilta päättyy huvipuistomarkkinoille. Pelaa kaikki kolikkoni.

Şeftalilla alkaa kesäkoulu seuraavana maanantaina, meidän täytyy lähteä.

1.7.-26.7. KOTINI ANKARA

Meidän kerrostalo jossain Maltepen ja Anıtkabirin välillä.

Aamuyöstä olemme Şeftalin kanssa perillä asunnollamme. Ensimmäinen asia on siivoaminen. Aloitan omasta huoneestani, joka muutoin ei ole likainen, tavaroita ei vain ole järjestelty. Sillä aikaa Şeftali nukkuu. Häntä ei sotku häiritse. Kaupassakin täytyisi käydä. Jääkaapin pesemme yhdessä. Illalla käymme ostosmarkkinoilla. Tapaamme siellä Kavunin, ja hän tulee meille katsomaan jalkapalloa.

Şeftalin koulu alkaa tänään. Olen menossa herättämään, mutta huomaan meillä olevan useampiakin vieraita nukkumassa, ja Şeftali ei jaksa herätä. Siivoan keittiön. Kaverit lähtevät ennen pimeää. Samalla, kun saatamme heidät, käymme Şeftalin kanssa teellä Kızılaylla. Ostoskeskus, jonka kattoterassilta näkee Ankaran tosi korkealta.

Seuraavana päivänä koulun jälkeen Şeftalin mukana tulee yksi eilisistä kavereista hakemaan jotain paperia. Illalla käväistään baarikadulla ja tapaamme toisen kaverin. Siellä ovat yömyyjät jo levittäneet tavaransa. Kaikkea löytyy matkalaukuista patalappuihin. Istumme jonkin aikaa kuppilan terassilla ja juomme teetä.

Muutamana päivänä Şeftalilla on koulua. Emme tee mitään erikoista. Sitten on vapaapäivä, ja Şeftalin täytyy ladata jokin ohjelma, mutta meillä on hidas netti. Lähdemme jonnekin metrolla. Arvelen meidän olevan matkalla joidenkin kavereiden luokse, koska läppäri on mukana. Ensin päädymmekin Hamamönüün. Se on siistitty versio alkuperäisestä Ankarasta ja sen tyypillisistä taloista. Kierrämme sen kujilla katselemassa. Lienevätkö oikeasti vanhasta kunnostettuja, vai kokonaan uusia. Jatkamme metrolla eteenpäin kavereiden luokse. Heilläpäin on enemmän vihannesmyyjiä. Yksi huutaa lava-autostaan: perunoita, tomaatteja, hyviä sokereita. Kavereilla saamme teetä ja minulle yritetään opettaa kurdin kieltä. Unohdan kaikki sanat heti. Käymme lähellä Şeftalin edellistä asuntoa. Siellä lähikaupassa on tuttu töissä, jota täytyy käydä tervehtimässä. Istumme kaupan pihalla.

Nukumme pitkään. Täytyy siivota. Sarı ja Kiraz tulevat kylään, luultavasti moneksi päiväksi. İstanbulilainen kämppis ei vielä ole täällä, mahdumme kaikki hyvin. Şeftali ja vieraat vaihtavat kuulumisiaan pitkään. He menevät nukkumaan, kun minä herään aamulla. Odotan koko päivän heitä. Siivoan ja piirrän. En saa mennä yksin ulos,

koska asumme arveluttavalla seudulla. Alkaa olla jo liian polttavaa päiväaikaan, pysyttelenkin ihan mielelläni sisällä.

Kello 17 syömme aamupalan. Şeftali ja Sarı lähtevät etsimään rakia. Sekoittaessa veteen, siitä tulee 'leijonan maitoa'. Myös Kiraz lähtee jonnekin omille asioilleen. Kello 20 jälkeen kävelemme Şeftalin ja Sarın kanssa etsimässä kalaa. Tuohon aikaan ei enää halpoja kaloja ole jäljellä. Marketista ostamme tonnikalapurkin ja muuta ruokaa. Olemme kaikki kotona yön. Menen taas aikaisemmin nukkumaan kuin muut. Aamulla herään siivoamaan sotkut. Koska en maksa vuokraa asumisestani täällä, on siivoaminen mielestäni hyvä korvaus kuitenkin. Illalla Sarı lähtee takaisin kotiinsa Bursaan. Saatamme hänet juna-asemalle. Me muut jatkamme sieltä Kızılaylle tapaamaan muut Ankarassa olevat Tallinnan tutut. Kävelemme Kızılaylle eri reittiä kuin yleensä. Näen silloin ensimmäistä kertaa Ankarassa roskalaatikon. Normaalisti jätteet vain heitetään kadulle. Eläimet syövät ruuat, köyhät keräävät rahanarvoiset roskat, kuten lasin ja metallin, loput viedään pois jäteautolla.

Tuttujen kanssa juttelemme Tallinnasta ja muustakin aina siihen asti, kunnes heidän kulmilleen menevä yön viimeinen dolmuş-bussi lähtee. Kirazin ja Şeftalin kanssa kävellään kotiin. Matkalla syömme jotain ciğköfteä.

Kiraz lähtee junalla Eskişehiriin ja Şeftalilla on koulua.

Sitten on vapaapäivä, lähdemme Atakule-näköalatornille. Ensin dolmuksella sinne päin, ja kävelemme lopun matkaa. Suurlähetystöalueella yritän nähdä Suomen lähetystöä. Torniin päästäkseen täytyy kävellä tyhjän ostoskeskuksen läpi, ja ostaa hissilippu. Turvatarkastus myös on, kuten on tapana. Ylhäällä on vartijoita, ettei kukaan valokuvaa presidentin palatsille päinkään. Şeftali kysyy: haluanko kävellä vai ottaa taksin kotiin. Me kävelemme. Matka onkin pidempi kuin luulin. Vietämme hetken lintupuistossa. Heti, kun olemme perillä kotona, tulee talonmies ja ikkunanmittaaja.

Seuraavana päivänä ei tule sähköä, koska jossain on tietyö. Menemme eläintarhaan. Bussimatka sinne on pitkän tuntuinen. Matkustajia on liikaa ja on tosi kuuma. Eläimet ovat kuitenkin virkeitä.

Sitten aamulla. Yllätysvieras Elma. He käyvät ensin kahdestaan Şeftalin kanssa moskeijassa perjantairukouksella. Sen jälkeen lähdemme kaikki ulos. Taidemuseo, etnograafinen museo, Anatolian sivilisaation museo, ja lopuksi Ankara-linna. Noin kuusi tuntia kävelemistä. Elma jää meille yöksi ja lähtee seuraavana aamuna.

Iltapäivällä matkaamme Şeftalin kanssa hänen kavereilleen. Ovat kutsuneet meidät sinne syömään. Meillä menee niin myöhään siellä, että myöhästymme viimeisestä bussista. Aamuyöllä taksilla kotiin.

Sää on kuumaa. Yölläkin yli +30.

Saamme viimein kämppiksen. Çilekillä alkaa pian kesäkoulun kurssi. Paastokuukausikin alkaa muutaman päivän kuluttua.

Viimeisenä päivänä ennen paaston aloitusta Elma, Şeftali ja minä käymme Papazın bağı-puistossa. Istumme puiden suojassa, vuokraamme piipun ja teesamovaarin. Aika menee kivasti, mutta täytyy lähteä ostamaan kaupasta ruokaa. Panostamme aamunsarastuksen ateriaan, eli *sahuriin*, meillä on vaikka mitä. Syömme ja juomme, kunnes lähimmästä minareetista aamunsarastuksen rukouskutsu lauletaan. Sen jälkeen alkaa paasto, ei saa edes vettä juoda.

Minäkin paastoon. Ihan mielenkiinnosta koetella omaa kärsivällisyyttäni.

Päivällä herään auringon paistaessa suoraan silmiini. Odotan ja lepään. Auringonlaskun aterialla kutsutaan *iftariksi*. Silloin loppuu paasto sen päivän osalta. Yöllä tulee molemmille vieraita. Şeftalin kaverit opiskelevat täällä kokeisiin, Çilekin kaverit ovat muuten vaan.

Ostamme kaupoista viisi kassilista ruokaa. Yhdessä on kokonainen vesimeloni, yhdessä leipää, yhdessä juomiset, yhdessä marketista ostetut ja yhdessä hedelmät- ja vihannekset. Teen omat ruokani muita ennen, kuten normaalistikin.

Seuraavana päivänä on kokeet. Şeftali on poikki niiden jälkeen. Illalla tulee kylään islamia harjoittavampi kaveri, siis sellainen, joka oikeasti rukoilee joka päivä ainakin kerran. Hän vetää rukoushetken ja lukee Koraania. Keskiyöllä käymme Şeftalin kanssa Kavunin asunnolla, sahur ollaan Burger Kingissä. Näemme rumpalin, joka herättää ihmiset syömään ruokaa. Sitten menemme takaisin koteihimme. Nukun iltapäivään asti.

Kun seuraavana aamuna nukahdan, joudun herätetyksi miltei samantien. Ikkunoita tullaan vaihtamaan. Meille annetaan muutama tunti aikaa lähteä pois alta. Asiaa hankaloittaa, että on koepäivä. Juon jääteetä yliopiston kampuksen pihalla puistossa Çilekin kanssa ja odotamme, että Şeftali saisi kokeen tehtyä, ja Çilek mennä tekemään omaa koettaan. Käymme Şeftali. Kanssa syömässä lokantassa, eli lounasravintolassa. Hän sanoo, että muslimi voi paastopäivän korvata myöhempinä kuukausina, tai antamalla rahaa köyhille. Menemme Kavunin asunnolle, joka on puoliksi maan alla ja sopivan viileä. Yöllä käymme Le Men Kultür-kahvilassa. Sitten takaisin omalle asunnolla, joka on täynnä lasinsirpaleita ja kaaosta. Pakkaamme laukut ja lähdemme Şeftalin kanssa muutamaksi päiväksi Kayseriin.

26.7.-29.7. KAYSERİ JA SUURI İFTAR

Paastonrikkomisen kattaus.

Ensimmäisenä iltana lähdemmekin jälleen sukulaisten luokse. On tupa täynnä. Lisäpöytiä lainataan naapureiltakin. İftarin jälkeen autan tiskien kanssa, kuten vieraililla on tapana. Serkkujen kanssa käymme Kayseripark-ostoskeskuksessa. Kello on 22, lapsia on runsaasti ajankohtaan nähden. Loppuyö menee sukulaisten luona oleillessa.

Muina päivinä emme tee juuri mitään. Tv on auki läpi yöt. Şeftalin saattamana urheilen läheisessä liikuntavälinepuistossa vähän. Kuumuus vie voimat ja kiinnostukset. Eräänä yönä Şeftalin sisko ohjaa minua helvan valmistamisessa ja siitä tulee ihan hyvää.

29.7.-4.8. ANKARA

Takaisin kotona. Sarı on päässyt jotenkin sinne ja siivonnut valmiiksi vähän. Nukun matkustamisen jälkeen hetken. Kaikki asunnon verhot täytyy pestä ja kaupassa käydä. Yöllä käymme ramadanmarkkinoilla Hamamönüssä. Sarı ja Şeftali pelaavat tavlaa, minä juon teetä ja katselen ihmisiä.

Neljä seuraavaa vuorokautta ovat ihan normaaleja. Şeftalin ja Çilekin kavereita käy kylässä ja olen sisätiloissa.

4.8.-5.8. TAPAAMINEN ESKİŞEHİRİSSÄ

Muutaman tunnin unien jälkeen kello 8 aamujunalla lähdemme Şeftalin kanssa Eskişehiriin. Vastassamme kuuluisi olla Kiraz, mutta häntä ei näy. Soittamallaakaan ei saada yhteyttä. Lähdemme kahdestaan kävelemään, ehkä keskustaan. Emme paastoa. Şeftali soittaa Eskişehirin tuntevalle serkulleen, joka neuvoo meille jonkin puiston, minne mennä odottamaan. Kuuden tunnin jälkeen Kiraz viimein soittaa, ja on kovasti pahoillaan. Oli ollut nukkumassa. Matkalla Kirazin kämpälle, käymme Şehr-i aşk-puistossa. Moikkaamme Kirazin kämppikset ja jätämme reppumme sinne heidän

asuntoon. Bazaarin läpi kävelemme Odunpazarı-kaupunginosaan. Siellä lasimuseoon. Otamme taksin ja menemme korkealle vuorenrinteelle ravintolaan katsomaan auringonlaskua. Sen jälkeen laskeudumme takaisin, ja käymme köyhien ilmaisella iftar-aterialla, mutta ruoka on jo loppunut. Ostamme kioskista keiton ja toisesta paikassa juomme teetä.

Seuraavana päivänä käymme Kültürpark-puistossa. Kävelemme tekojärven ympäri. Illalla Şeftalin kanssa junalla takaisin Ankarahan.

5.8.-14.8. ANKARA

Sarı on edelleen meillä kylässä. Aamulla tulee ikkunanlautojen vaihtajia. Vuokraisännän rouva juttelee kanssani jostain vahtiessaan samalla, että marmoriset laudat tulevat kunnolla laitettua. Ei mene muutamaa tuntia kauempaa, kun pääsen takaisin nukkumaan. Nukumme kaikki tosi myöhään.

Seuraavan päivän iltana Çilek lähtee İstanbuliin. Sarı on jää asunnolle, kun lähden Şeftalin kanssa Kavunin luokse. Käymme myös kaverin luona, joka on syksyllä lähdössä Tallinnaan vaihtoon. Annamme neuvoja hänelle. Kaveri ajaa autollaan meidät kotiinpäin. Kavun on myös mukana, lähtee pois aamulla.

Seuraavana päivänä on Sarın synttärät. Hän on vähän kipeä, emme juhli. Menemme Şeftalin kanssa juomaan kahvia ja tapaamaan Elifin sekä hänen kaverinsa.

Parin päivän jälkeen tulee kavereita kylään illaksi ja seuraavana päivänä yritämme Şeftalin ja Sarın kanssa löytää Ankarasta elokuvateatteria, jossa ei olisi turkinkielistä dubbausta. Ei löydy mistään. Tulee sade. Vesipullonmyyjät vaihtuvat samantien toisiin, sateenvarjomyyjiin. Yöllä teen hennatatuoinnit.

14.8.-20.8. PAASTON LOPETTAMINEN, KAYSERİ

Iltapäivällä lähdemme Kayseriin. İftarin ajaksi bussi pysähtyy huoltoasemalla. Noin kaksikymmentä muutakin bussia on jo siellä. Kaikille riittää tilaa ja ruokaakin saa ostaa lokantasta. Olemme perillä yöllä. Syön tuoreita hasselpähkinöitä. Muutama vuorokausi paastokuukauden loppumiseen, emme jaksa tehdä mitään.

Paasto loppuu iftar-aterialla. Yöllä ajelemme Şeftalin kaverin kanssa autolla keskustassa. Sahuria en syö, menen nukkumaan. Muut käyvät aamunsarastuksen aikaan rukoilemassa moskeijalla.

Herään aikaisin. Alkaa sokerijuhla. Aamulla monta lapsiporukkaa käy oven takana toivottamassa hyvää juhlaa ja pyytämässä jotain hyvää syötävää palkkioksi. Päivällä käymme tervehtimässä yläkerran sukulaisia, sen jälkeen käymme hautausmaalla. Loppupäivän olemme kauempana asuvien sukulaisten luona, jossa käy melkein 50 vierasta yhteensä. Jokainen saa lautasen täydeltä erilaisia pieniä ruokia ja suklaata.

Seuraavana aamupäivänä tulee eno perheineen. Heitä varten siivoamme ja minäkin saan siivota. Iltapäivällä lähdemme Şeftalin kaveria tapaamaan. Istumme puistossa. Melkein kaikki paikat ovat suljettuina. Yksi ravintola löytyy, josta saamme teetä. Yöllä lähdemme Ankarahan.

21.8.-30.8. HETKI ANKARASSA

Şeftalilla ja Çilekillä on kokeita pari päivää. Teetä käymme joka ilta juomassa. Yleensä Kızılayn kattoterassilla. Yksi ilta lähdemme Elman ja Şeftalin kanssa nähtävyyssussijalulle ja sen jälkeen näemme monta kaveria. Ehkä viimeistä kertaa.

Viimeisenä päivänä Ankarassa. Täytyy lähettää yksi paketti Suomeen. Onkin juhlapäivä ja postit ovat suljettuina. Myös marketit ovat kiinni. Asuntomme läheltä löytyy teepaikka. Syömme vain leipää, kun ei muutakaan saa. Kavun on kylässä vähän aikaa. Pakkaan tavarat, ja otan paketin mukaan, jos sen voisi ottaakin lentokoneeseen mukaan. Lähdemme Şeftalin kanssa yöllä bussilla İstanbuliin.

31.8. POIS

Seitsemän tunnin bussimatkan İstanbuliin aloitan katsomalla, kuinka Ankaran valot jäävät taakse. Ruma, harmaa kaupunki. Ihana. Toivon tapaavani sen uudestaan joskus.

Teetarjoilua odotan, mutta sitä ei kuulu. Ihmiset nukkuvat. Tuijotan televisiota. Puolivälissä matkaa on pysähdys. On vielä niin pimeää, etten erota, onko ympäristössä puita, vai tyhjää tasankoa. Ainoastaan pysähdyspaikan rakennus on valaistu. Käymme juomassa teet. Siellä näkyi olevan kaikkennäköistä putiikkia ja marketti. Menemme odottamaan bussiin. On kylmä.

İstanbulia lähestyttäessä valo lisääntyy vähitellen taivaalla. Lähes jokainen rakennus on juhlapäivän vuoksi yksillä suurilla Turkin lipuilla verhottuja ylhäältä alas. Komeaa. Bussimme joutuu kiertämään kauempaa reittiä, koska Bosporinsalmen silta on kiinni remontin takia. Kuuluisten rakennusten sijaan näemmekin Galatasaray-jalkapallojoukkueen kotiareenan. Aamuyön liikenne saatta meidät kohti Eurooppaa.

Kävelemme Şeftalin kanssa bussiaseman pihan poikki metroasemalle. Ostamme poğaç-leipää aamupalaksi. Metrolla pääsee lentokentälle saakka. Etsimme etuoven, ja turvatarkastusten jälkeen olemme siellä, mistä koko matka alkoi, eli Atatürk-lentokentällä. Sanomme näkemiin. Şeftali lähtee takaisin Ankarahan bussilla, ja minä Suomeen Turkish Airlinesin siivin.

VIIMEINEN LUKU/ JÄLKISANAT

Kesä oli kuumien ja sosiaalisten kaikkien kesistäni. Sääkarttaa ei tarvinnut tarkastella, joka päivä oli samanlainen keli. Hyttysset, paarmat, kärpäset ja ampiaiset loistivat poissaolollaan. Ötökkäkammoisille Keski-Turkki on siis hyvä kohde.

Uskonto näkyi yllättävän vähän normaalissa elämässä. Kayserissa ehkä eniten. Pitkä hame, pitkä takki ja huivi sidottuna niin, että kaula ja hiukset olivat piilossa-

vaimoihmisten pukeutumistyyli siellä. Muualla päin Turkkiä oli monipuolisempaa pukeutumistapaa. Sanoisin, että suomalaisten juhlavaatteet ovat turkkilaisten normaalivaatteita. Burkhia näin ainoastaan Istanbulissa arabituristeilla, ja haaremihousuja käyttivät vain maalaiset naiset, jotka joutuivat käymään maalaisten töissä, esimerkiksi poimimassa appelsiineja tai siivoamassa.

Sama aurinko siellä paistoi, ja samaa kaljaa sielläkin juotiin.

Näinä viimeisinä hetkinä ennen opinnäytetyön kirjallisen osion palauttamista, olen viimeinkin ymmärtänyt henkilökohtaisen opinnäytetyöprosessini teeman. Se ei olekaan matkani Turkkiin, kuten olin luullut. Se käsittelee ongelmaa, että haluaisin huutaa ääneen, ja näyttää koko maailmalle, mutta salailen ja onnettomasti hämmentyneenä piilottelen. Askel kerrallaan pois näistä ajatuksista.

